

ΚΕΙΜΕΝΟ 13 (XIII)

Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerebat. Serena nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberales artes Galli aditum ad illustrem illam Paulianam victoriam dederunt. Quia ille metum exercitus Romani vicerat, imperator adversarios vincere potuit!

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Σουλπίκιος Γάλλος ήταν ύπαρχος του Λεύκιου Αιμίλιου Παύλου, που πολεμούσε εναντίον του βασιλιά Περσέα. Μια ξάστερη νύχτα έγινε ξαφνικά έκλειψη της σελήνης· εξαιτίας αυτού του ξαφνικού, παράξενου και φοβερού θεάματος, ο τρόμος είχε εισχωρήσει στις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει το ηθικό του. Τότε ο Σουλπίκιος Γάλλος μίλησε για τη φύση του ουρανού και τη στάση και τις κινήσεις των άστρων και της σελήνης και μ' αυτόν τον τρόπο έστειλε το στρατό στη μάχη με αναπτερωμένο ηθικό. Έτσι, οι ελευθέριες τέχνες του Γάλλου άνοιξαν το δρόμο για τη λαμπρή εκείνη νίκη του Αιμίλιου Παύλου. Επειδή εκείνος είχε κατανικήσει το φόβο του ρωμαϊκού στρατού, ο στρατηγός μπόρεσε να νικήσει τους εχθρούς.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

1. ΕΝΙΚΟΣ

Nom. Perses

Gen. Persae

Dat. Persae

Acc. Persen & Persam

Voc. Perse & Persa

Abl. Perse & Persa

2. **nocte**: αφαιρετική του χρόνου.

3. **ob monstrum**: **ob, per, propter** + αιτιατική: εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο.

4. **caeli**: γενική κτητική στο ratione.

5. **stellarum, lunae**: γενικές υποκειμενικές στο *statu ac motibus*.

6. **alacrem**: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο *exercitum*.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

gero - gessi - gestum - gerere 3 = διεξάγω

deficio - defeci - defectum – deficere 3-15 = χάνομαι, παθαίνω έκλειψη

invado - invasi - invasum - invadere 3 = εισχωρώ, καταλαμβάνω

amitto - amisi - amissum - amittere 3 = χάνω

disputo, -avi, -atum, -are 1= μιλώ για

mitto - misi - missum - mittere 3 = στέλνω, ρίχνω

do – dedi – datum – dare 1= δίνω

vinco - vici - victum - vincere 3 = νικώ

possum, potui, - , posse = μπορώ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ ΚΛΙΣΗ

luna, ae = σελήνη

Perses, ae (A) = Περσέας

fiducia, ae = αυτοεποίθηση

stella, ae = αστέρι

rugna, ae = μάχη victoria, ae = νίκη

Β΄ ΚΛΙΣΗ

Sulpicius, ii- i = Σουλπίκιος

Gallus, i = Γάλλος

legatus, i = υπαρχηγός

Lucius, ii- i = Λεύκιος *

Aemilius, ii- i = Αιμίλιος

Paulus, i = Παύλος

bellum, i = πόλεμος

animus, i = ψυχή, διάθεση

monstrum, -i = παράδοξο γεγονός, τέρας

caelum, -i (στον πληθ. αρσ. caeli) = ουρανός

modus, i = τρόπος

adversarius, ii και i = αντίπαλος, εχθρός

Γ΄ ΚΛΙΣΗ

rex, gis (A) = βασιλιάς

nox, ctis (Θ) = νύχτα

terror, terroris (A) = τρόμος

miles, -itis (A) = στρατιώτης

ratio, rationis (Θ) = φύση (ενός όντος)

ars, artis = τέχνη

(εδώ: liberales artes = ελευθέρια μαθήματα)

imperator, is = στρατηγός, αυτοκράτωρ

Δ΄ ΚΛΙΣΗ

exercitus, us = στρατός

status, us = στάση

motus, us = κίνηση

aditus, us = έκβαση

metus, us = φόβος

ΕΠΙΘΕΤΑ

serenus, a, um = γαλήνιος

repentinus, a, um = ξαφνικός

alacer, alacris, alacre = πρόθυμος, με αναπτειρωμένο ηθικό

liberalis, is, e = ελευθέριος

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

qui, quae, quod (αναφορική) = ο οποίος

is, ea, id (οριστ.) = αυτός

ille, illa, illud (δεικτ) = εκείνος

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

subito = ξαφνικά

Tum = τότε

Sic = έτσι

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

adversus + ΑΙΤ = εναντίον (εχθρική διάθεση: adversus Persen)

ob +ΑΙΤ = εξαιτίας, λόγω (εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο:

ob repentinum monstrum)

de +ΑΦ = για, σχετικά με (αναφορά : de ratione et de statu ac motibus)

ad +ΑΙΤ = σε (σκοπός: ad illustrem illam Paulianam victoriam)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

et (συμπλ.) = και ac (συμπλ) = και
Quia (αιτιολ) = γιατί, επειδή

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. erat, gerebat, defecerat, ivaserat, amiserat:
Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι των ρημάτων, να αναγνωρισθούν γραμματικά οι τύποι και να αντικατασταθούν χρονικά.
2. Να κλιθούν:
statu, motibus, serena nocte, repentinum monstrum.
3. Να συνταχθούν: serena nocte, adversus Persen, regem, exercitus.
4. Ob repentinum monstrum: Να αποδώσετε τον εμπρόθετο της αιτίας με άλλους ισοδύναμους εμπρόθετους προσδιορισμούς.
5. Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat: Να μετετρέψετε την πρόταση σε απαρεμφατική με εξάρτηση από το scriptor dicit

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφερθούν οι παρακάτω τύποι στις πτώσεις που ζητούνται για τον καθένα:

Luci Aemili Pauli: αιτιατική ενικού

qui: αφαιρετική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται

Bellum: αιτιατική πληθυντικού

Persen: αφαιρετική ενικού

Serena nocte: γενική πληθυντικού

repentinum monstrum: αιτιατική πληθυντικού

caeli: κλητική ενικού

ratione: δοτική ενικού

statu: γενική πληθυντικού

motibus: αιτιατική πληθυντικού

eoque modo: αφαιρετική πληθυντικού

alacrem: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους

Illustrem: γενική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται

Illam: γενική ενικού

exercitus Romani: δοτική ενικού

2. Να μεταφερθούν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι στον τύπο που σας ζητείται για τον καθένα (στους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):

erat: Απαρέμφατο Παρακειμένου Ενεργητικής Φωνής

gerabat: Β' πληθυντικό Οριστικής Παρακειμένου Ενεργητικής Φωνής

defecerat: Μετοχή Ενεστώτα, γενική ενικού

Invaserat: Απαρέμφατο Συντελεσμένου Μέλλοντα Παθητικής Φωνής

amiserat: Απαρέμφατο Μέλλοντα Παθητικής Φωνής

disputavit: β' ενικό Υποτακτικής Παρατατικού Ενεργητικής Φωνής

misit: γ' πληθυντικό Υποτακτικής Μέλλοντα Ενεργητικής Φωνής

dederunt.: γ' πληθυντικό Υποτακτικής Υπερσυντελικού Ενεργητικής Φωνής

vicerat: α' πληθυντικό Υποτακτικής Υπερσυντελικού Παθητικής Φωνής

potuit: Μετοχή Ενεστώτα

3. Quia ille metum exercitus Romani vicerat, imperator adversarios vincere potuit!:

Να μετατραπεί η περίοδος στην Παθητική Φωνή.

4. ob repentinum monstrum:

Να αποδοθεί το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο με δύο άλλους ισοδύναμους τρόπους.

5. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους εμπρόθετους προσδιορισμούς του κειμένου.

6. Serena nocte subito luna defecerat

Να εξαρτηθεί η φράση από το Cicero dicit.

➤ Να απομνημονεύσετε τις φράσεις:

alter ego = ο άλλος μου εαυτός

de profundis = εκ βαθέων